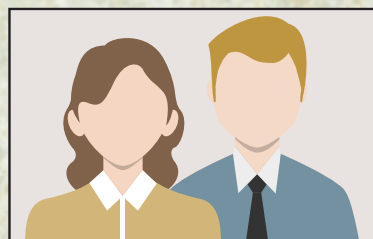

בהוקרה מתנועת המושבים בישראל

המייסדים

גן חיים | 1935

גמזול מרים וחיים

גלר עדה וישראל

בן זאב חוה ואברהם

בלילה-בן יוסף רבקה ומרדכי

אפשטיין שושנה וזאב

אפטר לאה וזאב

סובול יהושוע

מורשטיין הניה ויצחק

לירמן חנה ומאיר

כצמן שולמית ואריה

הפטמן חנה ואהרון

דבורסקי יפה ומרדכי

ריבנא רבקה וירמיהו

קצירינסקי חנה ומשה

קנטור ציפורה ואברהם

קנטור טניה וישעיהו

קליינמן פסיה ושאול

קובלסקי רחל ויצחק

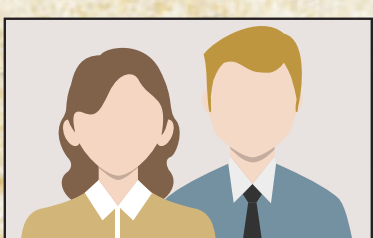
שפירא פסיה ואברהם

שולמן שושנה וזאב

שוכמן רחל ודב

רוזנשטיין ניטל ואשר

מכת הגנבות דוד אגמון/קלינמן
 "קשה לתאר את ההרגשה הנוראה של רפת ריקה המתגלית למושביניק בבוקר כשהוא קם לחליבה. מלבד תחושת העלבון, שמישהו ביקר בחצרך ואתה ישנת, הייתה זו פגיעה קשה מבחינה כלכלית. התחלנו לחשוב על תחבולות ואמצעי מיגון למניעת הגניבות. היו שהתקינו מנעולים על דלתות ברזל ומוטות ברזל מיוחדים שקובעו בקיר שנמתחו ממשקוף למשקוף ונגעלו במגעול, כך שמנעו את הוצאת הפרות, גם אם נפרצה הדלת. הותקנו גם חוטי חשמל שהפעילו פעמוני אזעקה. ככל שרבו התחבולות, כך התחכמו הגנבים. הגנבים היו ערבים מכפרי הסביבה במיוחד ממוסיקי וקלקליה שידעו להעביר במהירות את הבקר לכפריהם על ידי כיפוף ולחץ כבד על הזנב שגרם לפרות לרוץ מכאב. לילה אחד יצאתי בחצות לחלוב פרה שהמליטה יומיים קודם לכן. בעת החליבה שמעתי רעשים מכיוון משק מורשטיין, השכן, לא יחסתי לזה חשיבות שהרי רעשים ברפת עם בעלי חיים אינו דבר נדיר. בתום החליבה שמעתי לפתע צעקות של שכנתי- הניה מורשטיין, "פרצו לנו את הרפת! הוציאו את הפרות! תקראו לשמירה!" זו הייתה הגנבה החצופה ביותר שהתרחשה במושב. הגנבים הרסו את קיר הרפת והוציאו את הפרות על גבי מדרגות שיצרו מחבילות קש. כשיחזורנו בבית את התרחשות, הבנו כמה הייתי נתון לסכנה וכמה טוב עשיתי שלא יצאתי החוצה לשמע הרעש. עד שהגיעו השומרים ועד שהתחלנו להבין את אשר ארע חלפו לא יותר מעשר דקות. לפתע נשמעו ריות מכלי נשק אוטומטיים מכיוון שדה ורבורג. המתח גבר, וחוסר הידיעה על פשר היריות עוד הגביר אותו. מאוחר יותר התברר שהשומרים בשדה ורבורג הבחינו בגנבי הבקר ופתחו עליהם באש. הגנבים הצליחו להתחמק ונעלמו. למחרת נתגלו בשטח פרה חולבת אחת וכמה עגלים ועגלות שנעזבו ע"י גנבי הבקר. הנזק היה 4 פרות חולבות ורפת הרוסה".

מושב גן חיים
 בראשית שנות השלושים, החליטה קבוצה של פועלים בפרדס גן חיים להתארגן לגרעין התיישבותי. הפועלים היו חלוצים יוצאי ארצות מזרח אירופה, רובם בעלי משפחות שקיוו שבצד העבודה השכירה יוכלו להקים משק עזר שישלים הכנסתם. בעזרת כספי הפיצויים שקיבלו בפרדס גן חיים ובעזרת הקרן הקיימת, נרכשו 250 דונם. השטח חולק ל-25 חלקות בנות כעשרה דונם כל אחת. בשנת 1935 החלו לבנות את הבתים. הבתים היו בני שני חדרים, מטבח, מקלחת עם שירותים ומרפסת פתוחה. כעבור שנה החלו לאכלס את הבתים. לרוב המשפחות לא הייתה אפשרות כספית להתקין מערכת ביוב ובנו שירותים בחוץ. כל משפחה הקימה בעשר אצבעות, ללא הון עצמי וללא תמיכה, משק עזר קטן שכלל גן ירק בו גידלו ממטרה עגבניות, ממטרה מלפפונים וכו', את האפרוחים גידלו בבית סביב פתילות מיוחדות ובחצר פרות או עיזים, חרנגולות וברבורים. עצי פרי מגוונים נשתלו, ועד היום מפארים עצי מנגו בני 80 חלק מחזיתות הבתים. עול המשק נפל בעיקר על הנשים והגברים עבדו ברובם בעבודות חוץ שונות, חלקם המשיכו לעבוד בפרדס גן חיים. החיים היו קשים והילדים היו שותפים מלאים בעבודות המשק. משמרת לירמן מספרת: "כשעברנו למושב הוחלט שנסיים את שנת הלימודים בכפר סבא, אמצעי התחבורה שלנו היה חמורים, יצחק קנטור ואמנון בן זאב רכבו על חמור אחד. אביבה ויעקב גלר על חמור שני ונתן כצמן ואני על חמור שלישי. זה היה מאד משעשע. החיים היו פשוטים, הכנו שעורים לאור עששיות כי לא היו 4 לירות להתחבר לעמוד חשמל בחוץ". קושי נוסף היה ההתמודדות עם מכת הגנבות שהסבו נזק כלכלי וערערו את הביטחון האישי. בעקבות 22 משפחות המייסדים הגיעו מתיישבים נוספים שחיקו והרחיבו את המושב, והלא הם כתובים על ספר דברי הימים למושב גן חיים.

תנועת המושבים בישראל. שומרים על המרחב הכפרי. שליחות לאומית שהיא זכות